

Rijksoverheid

Wekelijks Maatschappelijk Beeld COVID-19

Week 51

14-12-2020

1. Naleving en draagvlak

- Het is wederom **druk in de winkelgebieden**.
- **Jeugd blijft een aandachtspunt**, in sommige gevallen in combinatie met vuurwerk.
- Afgelopen weekend zijn er meerdere **boerenprotesten** geweest waarbij de protesterende boeren zich niet altijd aan de regels hebben gehouden. Desondanks, de situatie is beheersbaar verlopen.
- Er zijn wederom **meerdere illegale feesten geëindigd**.
- Er is **wisselend beeld rondom mondkapjes**. Enkele regio's spreken van naleving van de regel terwijl anderen spreken van mondkapjesweigeraars en demonstraties rondom dit onderwerp.
- Door o.a. jeugd- en vuurwerkoverlast, drukte in winkelgebieden, boerenprotesten en mondkapjesweigeraars hebben de **handhavers hun handen vol**.

Zie slides 5, 6, 7 voor nadere toelichting

2. Maatschappelijke gevolgen

Hoofdboodschap:

De coronacrisis en de genomen maatregelen vergroten de ongelijkheid (MEV, CPB) en maken de verschillen in leefsituatie tussen verschillende groepen groter (Sociale Staat van Nederland, SCP).

- Het CPB wijst erop dat de verschillende maatregelen die tijdens de coronacrisis zijn genomen de ongelijkheid vergroten, waaronder het sluiten van de scholen. Ook de noodmaatregelen zijn hier debet aan.
- SCP: Naar verwachting verslechtert de kwaliteit van leven en worden verschillen tussen groepen groter door de coronacrisis. Mensen met veel regie op hun leven zullen minder gevolgen ervaren en sneller terugveren. Mensen met weinig regie en weinig hulpbronnen worden juist harder getroffen (bv mensen die er financieel op achteruit zijn gegaan). Deze groep ervaart ook meer eenzaamheid.

Zie slide 6 en 7 voor nadere toelichting

3. Economische gevolgen

- **Het economisch herstel was sterker dan verwacht in het derde kwartaal, met 7,7% groei (kwartaal-op-kwartaal).** Na de krimp in de eerste twee kwartalen (-1,5% en -8,5%) lag het bbp daarmee aan het eind van het derde kwartaal nog 3% lager lag dan eind 2019.
- **De arbeidsmarkt laat in het derde kwartaal een opleving zien. In maandcijfers daaropvolgend (oktober) stijgt het aantal werkenden en daalt de werkloosheid.** De banenkrimp uit het tweede kwartaal is voor 55% hersteld. *Zie slides 8, 9, 11 en 13 voor nadere toelichting*
- **De vooruitzichten blijven somber, ondanks herstel.** In de basisraming neemt het bbp in 2021 toe met 2,8%. In het start-stop-scenario, met nieuwe golven besmettingen, zal de economie verder krimpen met 0,6%. Ook in de basisraming nemen het aantal faillissementen en de werkloosheid volgend jaar toe (tot 6,1%).

Zie slides 12, 13, 15, 17 voor nadere toelichting

4. Gebruik noodregelingen

- **De uitstaande belastingschuld bedraagt € 12,3 miljard.** Het aantal debiteuren lijkt zich te stabiliseren.
- **Het loket voor de NOW-3 is per 13 december gesloten.** Voor de NOW-3 zijn tot en met 11 december ongeveer 38 duizend aanvragen gedaan. Voor de TVL is dit 47 duizend. Er zijn circa 200.000 debiteuren belastinguitstel.

Zie slides 19, 20 voor nadere toelichting

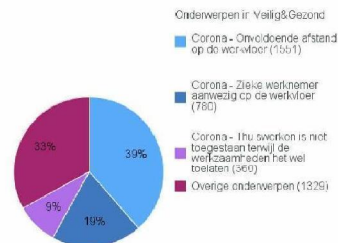
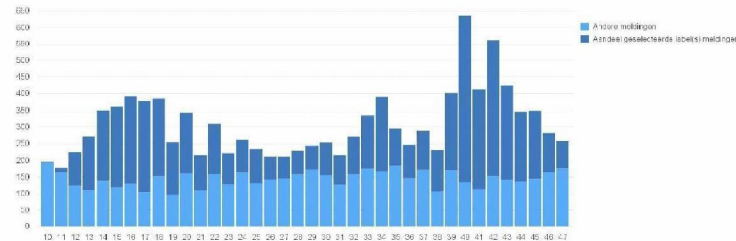
5. Ontwikkelingen buitenland/CAS/BES

- IMF, OESO en andere organisaties stelden hun prognoses in de afgelopen weken in positieve zin bij. Dat was voor de heropleving van het virus.
- Nu worden in Europa overal de teugels weer aangehaald en de PMIs wijzen niet meer op groei.
- In de VS is de economie de afgelopen maanden weer op stoom gekomen, maar met toenemend aantal besmettingen. Hoe zich dat de komende weken gaat ontwikkelen is onduidelijk.
- China heeft het virus onder controle en doet het economisch goed, maar de rest van Azië blijft in economisch opzicht achter.

1. Naleving

- > Het aantal coronameldingen t.o.v. het totale aantal meldingen tot en met 22 november is met 1% afgenomen tot 46%.
- > 19% van de meldingen in het domein Veilig & Gezond betreft de aanwezigheid van een zieke werknemer op de werkvloer.

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (1/2)

Naleving:

- Wederom druk in de winkelgebieden:
 - In de winkelgebieden in de grote binnensteden was het erg druk.
 - Enkele regio's gaven aan dat het té druk was in de winkelgebieden en hebben daarom maatregelen getroffen.
- Afgelopen weekend zijn er meerdere boerenprotestacties geweest:
 - Daarbij werd door de protesterende boeren niet altijd 1,5 meter afstand gehouden.
 - Regio's geven aan dat de situatie wel beheersbaar is verlopen.
- Jeugd blijft een aandachtspunt:
 - Regio's geven aan dat er veel meldingen zijn van jeugdoverlast, in sommige gevallen in combinatie met vuurwerk.
- Meerdere illegale feesten beëindigd:
 - Ook afgelopen weekend meldingen van grotere en kleinere (huis)feesten in verschillende regio's.
- Wisselend beeld rondom mondkapjes:
 - Enkele regio's geven aan dat men zich goed houdt aan de mondkapjesregel.
 - Daarentegen ook meldingen van mondkapjesweigeraars en demonstraties rondom dit onderwerp.

Handhaving:

- De handhavers hebben hun handen vol om de situatie onder controle te houden
 - O.a. inzet bij jeugd- en vuurwerkoverlast, drukte in winkelgebieden, niet dragen van mondkapjes en boerenprotesten.
 - Grote werkdruk neemt mogelijk nog toe tijdens de feestdagen, tenzij de nieuwe maatregelen tot een ontlasting leiden.

Bestuurlijke maatregelen:

- ☐ **VR Twente:** Er volgt deze week een bestuurlijk traject n.a.v. beëindiging samenkomst.
- ☐ **VR Zaanstreek-Waterland:** Eén bestuurlijke rapportage waarvan de opvolging nog wordt bepaald.
- ☐ **VR Rotterdam-Rijnmond:** Er zijn zeven bestuurlijke waarschuwingen in de gemeente Rotterdam in voorbereiding als gevolg van constateringenvd afgelopen week. I.v.m. inregelen Twm zijn deze echter nog niet verzonden.
- ☐ **VR Zeeland:** In periode vrijdagavond t/m zondag geen bestuurlijke maatregelen gerapporteerd, in week vooraf zijn enkele bestuurlijke maatregelen genomen.
- ☐ **VR Limburg-Noord:** 1 waarschuwing/bestuurlijke maatregelen in de categorie 'Verbod groepsvorming'

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (2/2)

LOT-C Nalevingsmonitor

Legenda	
	niet geleverd
😊	goed
😐	redelijk
😞	slecht

11 t/m 13 december	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
In hoeverre worden de landelijke richtlijnen in de regio nageleefd?	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
In hoeverre zijn de richtlijnen binnen de regio te handhaven?	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊

Personenmobiliteit (1)

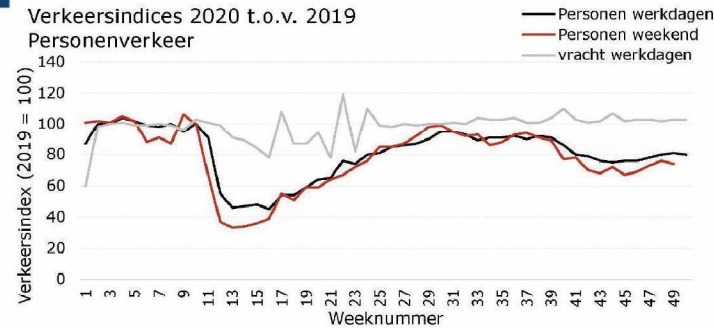
Wegverkeer (t/m week 50, 9 dec)

- Het personenverkeer¹ op hoofdwegen is op werkdagen in de afgelopen weken stabiel rond 80-81% t.o.v. 2019². Afgelopen weekend was een lichte daling zichtbaar ten opzichte van de week ervoor (van ca. 76% naar 74% t.o.v. 2019).
- Het niveau ligt op werkdagen momenteel ca. 5%-punt hoger dan in de week vóór de aanscherping van 3 nov jl (week 44: 75%). Afgelopen weekend lag het niveau ongeveer 2%-punt hoger dan in week 44 (toen: 72% t.o.v. 2019).
- In vergelijking met de week voor de aanscherping van 3 nov jl is het verkeer vooral in de ochtendspits licht toegenomen.
- Ter illustratie: Aan het begin van de coronacrisis lag het personenverkeer op werkdagen op zo'n 50% (t.o.v. 2019). Tijdens de *intelligente lockdown* waren ook meer activiteiten beperkt, wat het verschil deels verklaart.
- Waar het personenverkeer lager ligt t.o.v. 2019, ligt het vrachtverkeer momenteel juist wat boven het niveau van 2019.
- Verplaatsingen met de auto (als bestuurder en passagier) betreffen circa 50% van alle verplaatsingen in Nederland.

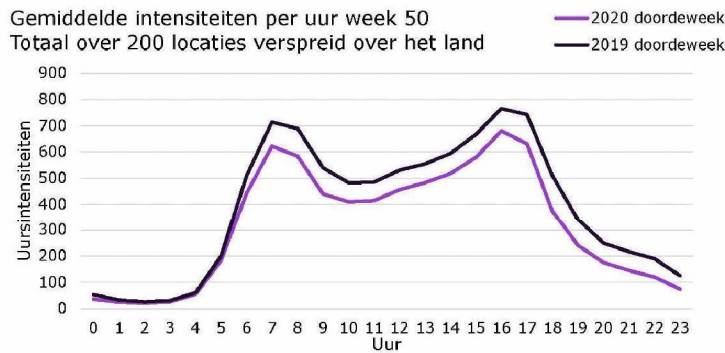
¹ Personenverkeer betreft hier alle voertuigen die korter zijn dan 5,6 m in lengte. Vrachtverkeer betreft voertuigen die langer zijn dan 12,2 m.

² Door corona en de daaraan gerelateerde maatregelen kan het zijn dat mensen nu vaker alleen in de auto stappen. Hierdoor kan het aantal mensen wat onderweg is sterker zijn afgenomen dan het aantal auto's wat zich op de weg bevindt. Een eerste inschatting op basis van het Mobiliteitspanel Nederland (MPN) suggereert dat de bezettingsgraad van een gemiddelde auto begin juli ca 10% lager was dan in september 2019. De komende tijd zal dit nader geanalyseerd worden.

Verkeersindices 2020 t.o.v. 2019
Personenverkeer

Gemiddelde intensiteiten per uur week 50
Totaal over 200 locaties verspreid over het land

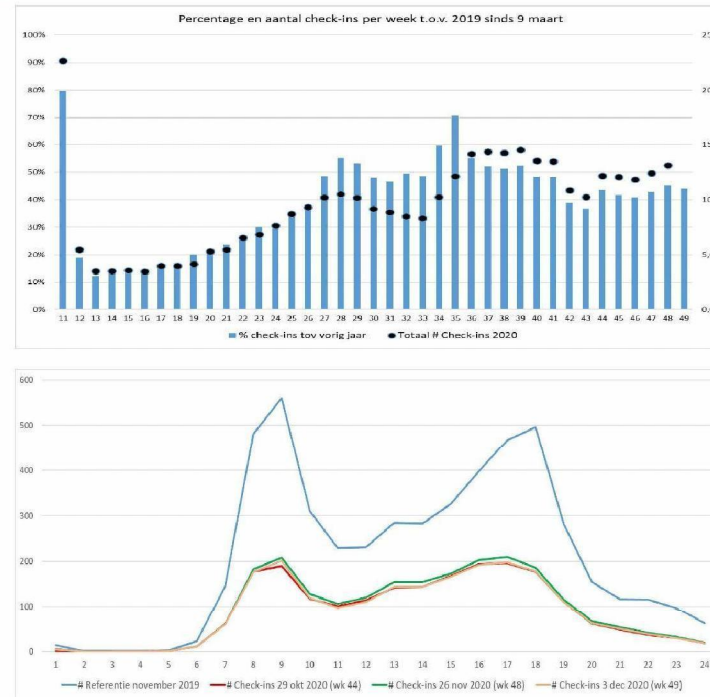
Data: NDW

Personenmobiliteit (2)

OV-gebruik (t/m week 50, 9 dec)

- Het OV-gebruik (aantal check-ins) is in de eerste dagen van week 50 (t/m 9 dec) vrijwel gelijk aan week 49 (circa 44-45% t.o.v. 2019)¹.
- Het niveau (t.o.v. 2019) ligt momenteel ook ongeveer gelijk aan de week vóór de aangescherpte maatregelen van 3 nov jl (week 44, toen: ca. 44%).
- In vergelijking met 2019 is het gebruik van de trein en de metro het laagst. Dit komt naar verwachting door de oproep om thuis te werken: Reizigers die voor hun werkreizen normaliter gebruik maken van trein en metro hebben relatief vaker thuiswerkmogelijkheden².

Data: Translink

¹ Zie bijv. Bakker, P., Hamersma, M., Jorritsma, P. & Huibregtse, O. (2020). Openbaar Vervoer en de coronacrisis. Den Haag: Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KIM).

Personenmobiliteit (3)

Fietsen en lopen (t/m week 50, 8 dec)

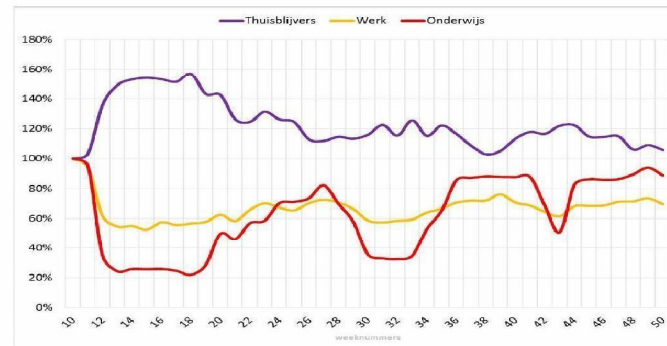
- Het aantal fiets- en loopverplaatsingen is begin week 50 (t/m di) ongeveer gelijk aan week 49. Het niveau ligt voor fietsen iets onder en voor lopen iets boven het niveau van week 44 (vóór de aanscherping van 3 nov jl).

Personenmobiliteit naar motief (t/m week 50, 8 dec)

- Het aantal verplaatsingen voor werk¹ ligt begin week 50 (t/m di) iets lager dan de week ervoor (70% t.o.v. begin maart, waar het in week 49 74% was). Het niveau ligt momenteel ongeveer gelijk aan de week vóór de aangescherpte maatregelen van 3 nov jl (68%) én de week voor de gedeeltelijke lockdown (69%).
- Voor onderwijs is in het begin van week 50 een afname zichtbaar t.o.v. week 49 (naar 89% t.o.v. begin maart, waar dit 94% was). In week 49 was juist een stijging zichtbaar. Het niveau ligt momenteel iets hoger dan in week 44 (vóór 3 nov jl).
- Het aantal mensen dat op een gemiddelde dag thuis blijft ("thuisblijvers") is begin week 50 op werkdagen iets afgenomen ten opzichte van vorige week. Afgelopen weekend was het niveau nagenoeg gelijk aan het weekend ervoor. Het niveau ligt beduidend lager dan in de week vóór de recente aangescherpte maatregelen van 3 nov en 13 okt jl.
- Het aantal verplaatsingen voor sport ligt begin week 50 (t/m di) op werkdagen iets hoger dan in week 49 (ca. 63% t.o.v. begin maart waar het 59% was). Afgelopen weekend lag het aantal verplaatsingen voor sport opnieuw iets lager dan het weekend ervoor. Het niveau ligt ca. 3 %-punt hoger op werkdagen en ca. 8%-punt lager in het weekend dan in de week vóór de aangescherpte maatregelen van 3 nov jl.
- Het aantal winkelverplaatsingen¹ neemt begin week 50 op werkdagen weer toe. Ook afgelopen weekend was een stijging zichtbaar. Het niveau ligt duidelijk hoger dan in week 44 (vóór 3 nov jl).

¹Het aantal verplaatsingen voor werk betreft woon-werkverplaatsingen, maar ook andere werkgerelateerde verplaatsingen.

WERKDAGEN

Data: Nederlands Verplaatsingspanel

2. Maatschappelijke gevolgen

Hoofdboodschap:

Op dit moment dalen de bijstand en werkloosheid, maar de vooruitzichten zijn somber. De coronacrisis en de genomen maatregelen vergroten de ongelijkheid (CPB) en maken de verschillen in leefsituatie tussen verschillende groepen groter (SCP).

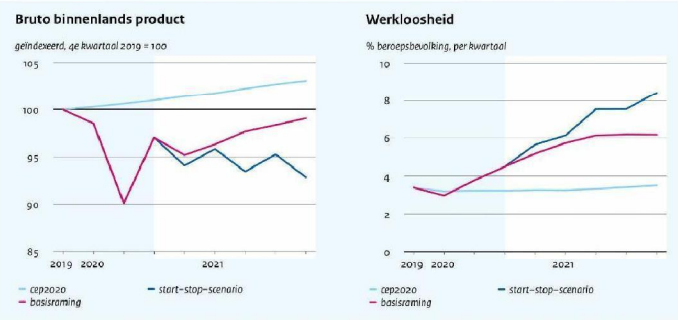
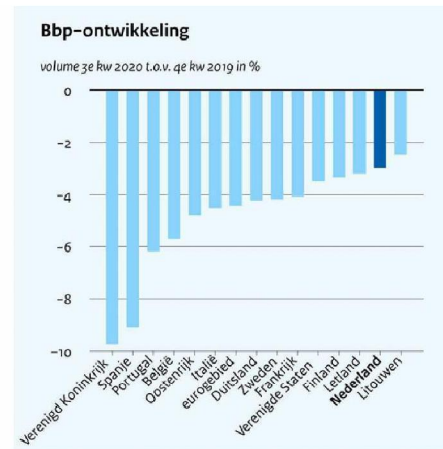
Onderwerp	Toelichting
Bijstand	Ook in september is het aantal bijstandsuitkeringen weer licht gedaald, aldus Divosa. Dat komt vooral door meer uitstroom naar werk en een hoge uitstroom naar onderwijs die elk jaar tussen juli en oktober plaatsvindt. Tegelijkertijd stroomden ook meer mensen de bijstand in. Vooral de leeftijdsgroep van 18-27 stroomt veel in en uit.
Werk	Ten opzichte van het eerste kwartaal van 2020 zijn er in het tweede kwartaal van 2020 496 minder banen binnen de banenafpraak. UWV heeft geen informatie over de reden van het baanverlies en dus ook niet over een mogelijke relatie met de coronacrisis. Een afname in het aantal banen vanuit het eerste naar het tweede kwartaal is in voorgaande jaren niet voorgekomen.
Ongelijkheid	Het CPB wijst er via de MEV op dat verschillende maatregelen die tijdens de coronacrisis zijn genomen de ongelijkheid vergroten. Te denken valt aan het sluiten van de scholen: "thuisonderwijs is een stuk lastiger voor wie klein behuist is, minder (digitale) leermiddelen en lager opgeleide ouders heeft". Ook de noodmaatregelen zijn debet aan het vergroten van de ongelijkheid op de arbeidsmarkt, aangezien ze zijn geënt op de huidige scheve situatie op de arbeidsmarkt: de ruimhartige NOW beschermt vaste contracten, terwijl zelfstandigen terugvallen op minimumniveau en flexwerkers kortstondig de TOFA hebben kunnen gebruiken. Het SCP wijst in oa Coronakompas op eenzelfde ontwikkeling: werkloosheid treft vooral kwetsbare groepen , zoals jongeren, mensen met een migratie-achtergrond, laagopgeleiden en mensen met een arbeidsbeperking. In Sociale Staat van Nederland (SSN) wordt verwachting uitgesproken dat verschil in leefsituatie ook toe gaat nemen , hoewel deze verschillen op dit moment (sep-20) stabiel zijn: mensen met meer regie op hun leven zullen minder gevolgen ervaren en sneller terugveren.
Hulporganisaties	Het Rode Kruis stelt dat in de tweede golf meer hulp nodig is. Vraag naar voedselhulp is verdubbeld. Voedselbanken verwachten forse toename (50%), vooral onder flexwerkers en ZZP-ers. Door anti-verspillingsaanpak van supermarkten verwachten zij tegelijkertijd minder producten te kunnen aanbieden (wat leidt tot een gat in vraag en aanbod van 35 miljoen producten).

3. Economische gevolgen NL

3.1 Nieuwe ramingen cpb

- De economie krimpt dit jaar met 4,2%. Dat de krimp lager uitvalt komt door het sterker dan verwachte herstel in het derde kwartaal.
- Nederland is relatief goed door de crisis heen gekomen tot nog toe (ondanks 3% krimp in de eerste drie kwartalen).
- In de basisraming neemt het bbp in 2021 toe met 2,8%. De veronderstelling is daarbij dat de coronapandemie onder controle blijft. In het start-stop-scenario opgenomen, met nieuwe golven besmettingen zal de economie niet herstellen, en verder krimpen met 0,6%.
- De werkloosheid loopt in 2021 verder op naar 6,1%. De productiegroei leidt niet tot hogere werkgelegenheid in personen maar tot een stijging van het aantal gewerkte uren per persoon. In het start-stop-scenario loopt de werkloosheid op naar 8% eind 2021.

3. Economische gevolgen NL

3.2 Realisaties: Vertrouwensindicatoren en arbeidsmarkt in het rood, herstel fin. markten, vervoer en pintransacties

Indicator	2-mrt	9-mrt	16-mrt	23-mrt	30-mrt	6-apr	13-apr	20-apr	27-apr	4-mei	11-mei	18-mei	25-mei	1-jun	8-jun	15-jun	22-jun	29-jun	6-jul	13-jul	20-jul	27-jul	3-aug	10-aug	17-aug	24-aug	31-aug	7-sep	14-sep	21-sep	28-sep	5-okt	12-okt	19-okt	26-okt	2-nov	9-nov	16-nov	23-nov	30-nov	7-dec
Lockdown index (Oxford)	1	32	57	74	79	80	80	80	80	80	69	69	69	63	63	59	59	45	40	40	40	40	40	40	40	31	31	31	31	48	90	62	62	62	62	63	66	64	55		
Mutatie belastingen miljoen					177	300	300	300	300	300	150	1050	600	2300	2300	587	1325	7	731	-355	1000	508	-583	-1077	666	976	-243	-1071	-1013	44	531	40	-875	-578	70	80	-307	370	950	-7	-161
Mutatie kredietruimte							3		0,8		4		1		2,2		1,8		1,8		2,8		1,7		2,1		2,1		2,1		2,1		2,1		2,1		2,1		2,1		2,1
Consumentenvertrouwen							22		-27		-31		-29		27		-26		-26		-26		-26		-26		-26		-26		-26		-26		-26		-26		-26		-26
Productenvertrouwen							29				25				-15,1		-8,7		-5,1		-4,8		-4,8		-4,8		-4,8		-4,8		-4,8		-4,8		-4,8		-4,8		-4,8		
Elektronisch gebruik (%)	-2%	-8%	-8%	-11%	-11%	-13%	-11%	-11%	-11%	-11%	-15%	-17%	-17%	-17%	2%	0%	-4%	-4%	-6%	-6%	-6%	-6%	2%	14%	0%	-7%	-9%	-3%	-1%	-2%	4%	-1%	2,0%	4,0%							
Aantal pintransacties, miljoen	104	105	40	81	81	88	79	65	89	91	88	94	161	48	105	104	110	105		451					180				454												
Aantal creditcardtransacties, miljoen	2%	1%	-1%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	-3%	
Aantal online aankopen, miljoen	6.175	4.028	4.005	4.481	4.363	3.389	4.322	4.085	4.905	5.743	4.211	5.273	5.384	6.039	5.323	7.332	7.705	6.012	5.735	5.149	5.550	5.162	4.788	5.294	6.086	6.009	5.697	5.362	6.415	6.201	6.284	6.290	6.287	6.286	6.411	6.777	6.721	6.461	6.907	6.211	
Aantal online aankopen, miljoen	-3%						-1%				-1%			8%		3%		3%		2%		2%		2%		2%		2%		2%		2%		2%		2%		2%		2%	
Aantal online aankopen, miljoen	74	75	75	64	63	73	79	81	85	83	76	78	85	78	70	72	59	61	53	62	53	48	45	53	47	48	48	44	47	56	56	54	48	48	44	50	48	54			
Aantal werkenden		9.042				8.899				8.856				8.901			8.905		8.909					8.906				8.906			8.946										
Aantal werklozen		273				314				330				404			610		670				413				606														
Aantal overuren		30,7		26,7		28,0				26,7				27,7																											
Aantal overuren, gemiddelde	557	484	404	475	471	500	471	509	537	535	543	531	538	561	565	565	564	564	565	575	565	564	560	562	564	566	553	543	551	554	559	559	569	559	559	562	596	600	607	611	617
Internationale volatilitetsindex	37	38	73	63	53	43	40	42	34	33	32	29	28	26	32	34	33	31	28	29	23	23	24	23	23	23	28	30	28	28	27	27	26	29	30	31	24	23	22	21	22

Bron: Belastingdienst, Betaalvereniging Nederland, CBS, CBOE, Entso-e, ING, Kamer van Koophandel, Nielsen, Oxford University en UWV
14-12-2020

3. Economische gevolgen

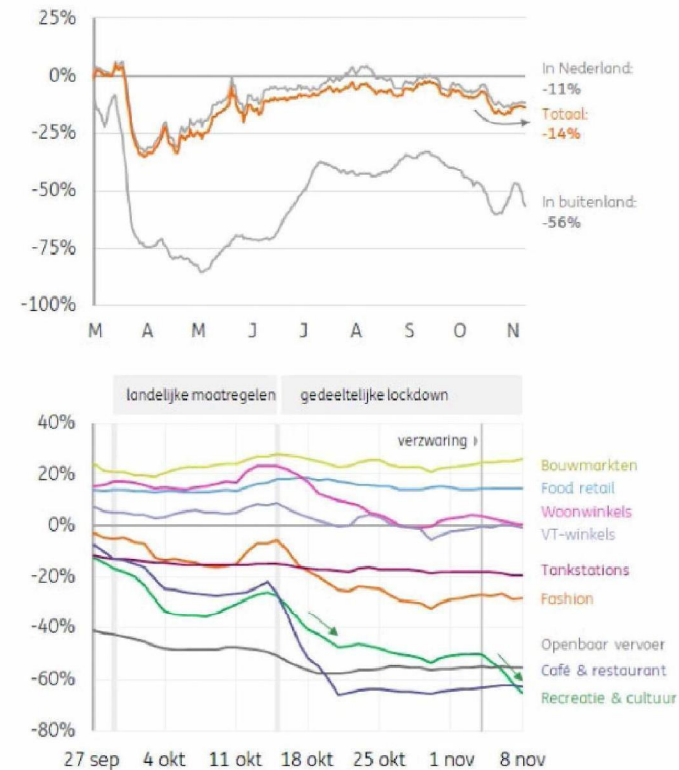
Toelichting kleurentabel

- Deze specifieke crisis brengt verschillende schokken teweeg met elk een verschillend effect en dynamiek:
 - **Vertrouwen:** is na corona snel fors gedaald en blijft laag en negatief. Het consumentenvertrouwen in november (-26) was iets minder negatief dan oktober (-30), maar bevindt zich al maanden op een somber niveau. Dit kan het economische herstel, zeker voor wat betreft de consumptie, belemmeren.
 - **Faillissementen:** deze zijn de laatste weken opvallend laag. In de eerste 47 weken van 2020 zijn 2.966 bedrijven en instellingen failliet verklaard. Dat zijn er 438 minder dan in dezelfde periode van 2019. De steunmaatregelen houden vermoedelijk veel bedrijven op de been.
 - **Liquiditeit:** Het aantal debiteuren dat uitstel van belastingen heeft aangevraagd is de afgelopen twee weken weer toegenomen. Ook het totale openstaande bedrag nam toe. De toename lijkt zich nu te stabiliseren. De gebruikte leen- en kredietruimte bij banken neemt nog steeds toe.
 - **Arbeidsmarkt:** de arbeidsmarkt blijft de laatste maanden relatief stabiel. De werkloosheid loopt achter op de ramingen (zie slide 11).
 - **Financiële markten:** Indien de beurzen wereldwijd instorten, kan de recessie worden verzwaard. Tot nu toe is daarvoor nog geen aanwijzing. De afgelopen maand stegen de koersen hard, volgens analisten vanwege de verwachtingen rondom coronavaccins.

ING heeft recent gepubliceerd over de pinbetalingen (landelijke info niet beschikbaar):

- 14-12-2020

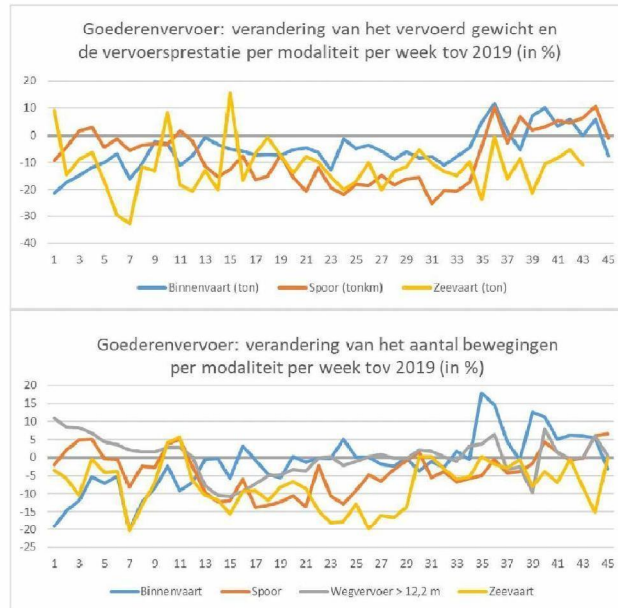
Waarde van transacties door klanten van ING NL, 7-daags gemid als index (jan = 100), afwijking van gem. 2016-2019

3. Economische gevolgen

Goederenvervoer: vervoerd gewicht/vervoersprestatie en bewegingen

Data: CBS (de data zijn gecorrigeerd voor feestdagen)

Binnenvaart (week 45)

- Het vervoerd gewicht over 2020 (tot en met week 45) ligt 7% onder het niveau van 2019.
- In week 45 lag het vervoerd gewicht 7,5% onder het niveau van 2019. De week ervoor was dit 5,8% boven het niveau van 2019.

Spoor (week 45)

- De vervoersprestatie over 2020 (tot en met week 45) ligt 8% onder het niveau van 2019.
- In week 45 lag de vervoersprestatie 1,1% onder het niveau van 2019. De week ervoor was dit nog 10,7% boven het niveau van 2019.

Zeevaart (week 43)

- Het vervoerd gewicht over 2020 (tot en met week 43) ligt 11% onder het niveau van 2019
- In week 43 lag het vervoerd gewicht 10,7% onder het niveau van 2019. In week 43 lag dit nog 5,7% onder het niveau van 2019.

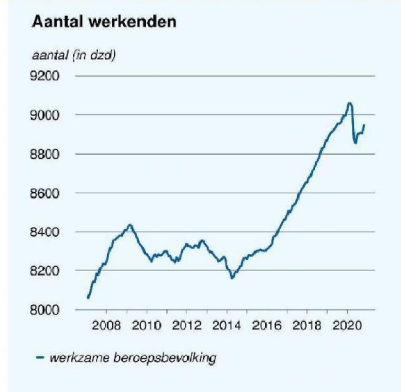
Wegvervoer (week 45)

- Het aantal bewegingen in week 45 ligt 0,8% onder het niveau van 2019. In week 44 was dit 2,2% boven het niveau van 2019..

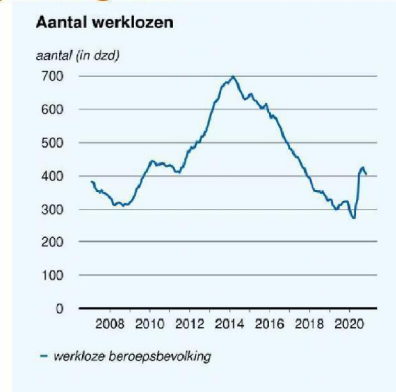
3. Economische gevolgen

3.5 De arbeidsmarkt laat een opleving zien

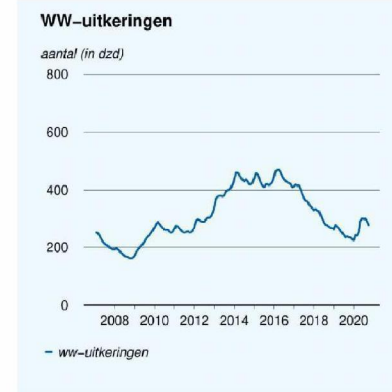
Het aantal **werkenden stijgt in oktober fors (40 duizend)** tot 8.906 duizend personen.

Dat komt omdat er meer mensen een baan vinden.

De **werkloosheid daalt in oktober met 7 duizend beperkt** en bedraagt nu 406 duizend. Het werkloosheidspercentage is nu 4,3%.

De werkloosheid moet fors stijgen om op het geraamde jaargemiddelde van 395 duizend personen uit te komen. Als de werkloosheid niet verandert in november en december blijft het jaargemiddelde ruim onder de 370 duizend personen (3,9 procent).

Het aantal **WW-uitkeringen stabiliseert** tot 278 duizend.

De instroom is stevig gestegen (+37%).

De hoogste stijging van de instroom ligt in de sector horeca. Tegelijkertijd lag de instroom in september bijzonder laag, namelijk op het niveau van september vorig jaar.

UWV verwacht dat de WW in 2021 stijgt naar hetzelfde niveau als tijdens de top van de financiële crisis in 2013/2014.

Bron: [CBS](#) en [UWV](#).

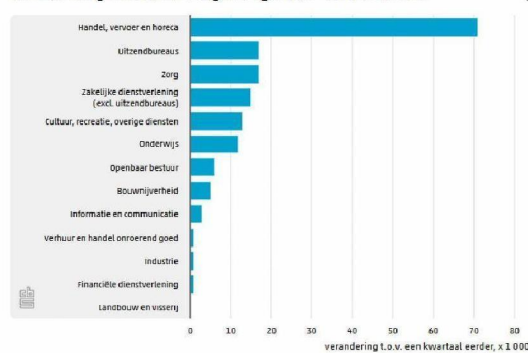
3. Economische gevolgen

3.5 De arbeidsmarkt laat een opleving zien

Gedeeltelijk herstel in derde kwartaal:

- Verschillende indicatoren laten verbetering zien, waaronder vacatures (+16 dzd) en het aantal gewerkte uren (+4,7%).
- **De krimp in banen uit het tweede kwartaal is met ongeveer 55% (164 dzd) hersteld.**
- Het aantal banen herstelde vooral in de sector 'handel, vervoer en horeca', zie hieronder. Bron: [CBS](#).

Ontwikkeling banen, seizoengecorrigeerd, 3^e kwartaal 2020

Flexwerkers en jongeren (aan het begin) hard geraakt:

- Jongeren hebben vaker een flexcontract en werkten vaak in de hard geraakte sectoren ([UWV](#)).
- De meeste ondernemers gaven in september aan dat hun vraag naar flexibele krachten is afgenomen ([CBS](#)).
- De afname van het aantal jongere werkenden in het tweede kwartaal (87 dzd) ligt vooral bij onderwijsvolgende jongeren (52%) en thuiswonende jongeren (61%). Het aantal werkzame jongeren steeg in het derde kwartaal weer met 33 duizend.

Het is nog niet duidelijk tot in hoeverre en wanneer vaste contracten worden gemaakt:

- Het aantal personen met een vast contract steeg in het derde kwartaal ([CBS](#)). Ontslag vanwege de coronacrisis kwam daarnaast tot september in de meeste sectoren relatief beperkt voor ([CBS](#)).
- Tegelijkertijd zijn er ontslagen aangekondigd. In juni, juli en augustus kreeg UWV ruim 9.200 ontslagaanvragen om bedrijfseconomische redenen binnen (2,7 keer zo veel als vorig jaar) ([UWV cijfers via NRC](#)).

4. Gebruik noodmaatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Toelichting
NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)	<u>T/m 11 december:</u> <u>37.500 aanvragen en</u> <u>36.000 toekenningen</u>	Het loket voor de NOW 3 (eerste tijdvak) is per 13 december gesloten. Vrijdag 18 december volgen nieuwe cijfers. De NOW1 telde 139.000 toekenningen (148.000 aanvragen). Bij de NOW2 was dit 63.000 (65.200).
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	<u>T/m eind september:</u> <u>65.000 aanvragen Tozo 3</u>	SZW schat het gebruik van de Tozo aan de hand van een steekproef onder 150 gemeenten. De Tozo1 komt naar schatting uit op 374.000 aanvragen en de Tozo 2 op 119.000. Zie de aantallen voor de Tozo3 links.
TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB)	<u>T/m 14 december:</u> <u>39.349 aanvragen</u>	Het loket voor TVL Q4 is per 25 november geopend. Er zijn 33,639 aanvragen toegekend, voor een totaal bedrag van 527 miljoen euro. 341 miljoen euro is reeds uitbetaald. Het loket voor TVL 1.0 (juni-september) is gesloten. Met nog 839 aanvragen in behandeling, zijn er 41.879 aanvragen toegekend voor in totaal 544 miljoen euro. 436 miljoen euro hiervan is uitbetaald. Bij de TOGS (maart-mei) waren er ongeveer 222.000 aanvragen, waarvan er 216.000 zijn toegekend en 6.000 zijn afgewezen.
Belastinguitstel	<u>T/m 13 december:</u> <u>218.101 debiteuren</u>	De omvang van de uitgestelde belastingen is <u>12,3 miljard euro</u> . De mogelijkheid om belastinguitstel aan te vragen is verlengd tot 1 april 2021.
BMKB-C BMKBL-C GO-C KKC (Kleine Kredieten Corona GarantieRegeling)	<u>T/m 27 november:</u> Het totaal aantal bedrijven dat gebruik maakt van de regelingen is ruim <u>6400</u>	BMKB-C: <u>924 miljoen</u> BKMBL-C: <u>145 miljoen</u> GO-C: <u>672 miljoen</u> KKC: <u>49 miljoen</u>

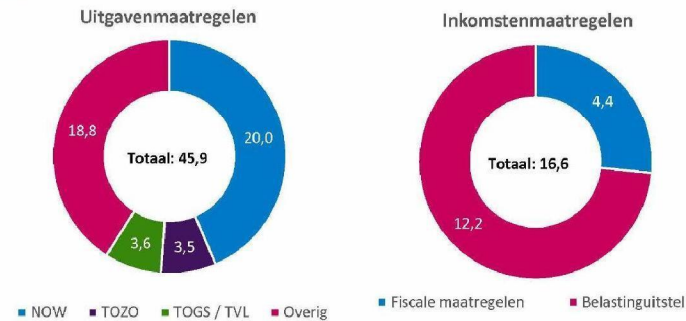
5. Stand overheidsfinanciën historisch tekort, oplopende schuld

- We stevenen dit jaar af op een **historisch begrotingstekort van ruim €48,4 miljard in 2020**, oftewel 6,1% bbp. De overheidsschuld loopt daardoor op van 48,8% tot 56,7%. Tussen februari en juli is de schuld al met €61 miljard opgelopen,
- Deze verslechtering is het gevolg van de sterke economische neergang die doorwerkt in lagere belastinginkomsten en hogere uitgaven aan WW en Bijstand. Daarnaast zorgen de noodmaatregelen corona voor een verslechtering van 33 miljard in 2020.

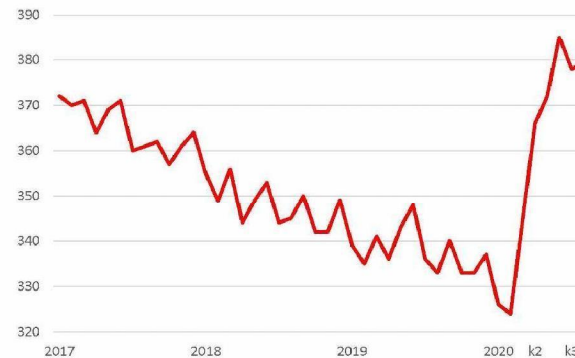
Middellange termijn:

- De overheidsbegroting behoudt in 2022-2025 een tekort, dit tekort neemt geleidelijk af van 4,6% bbp in 2021 en 2,4% in 2022 tot 1,2% bbp in 2025.
- De overheidsschuld neemt in 2022-2025 nog licht verder toe, maar blijft onder de 60%-grens. De schuld loopt op van 59,0% bbp in 2021 tot 59,7% bbp.
- Het houdbaarheidssaldo is licht verbeterd ten opzichte van de vorige raming, tot een tekort van 2,4% bbp.

Omvang noodmaatregelen in miljard

Ontwikkeling overheidsschuld in miljard

6. Internationaal – economische ontwikkelingen

- Op 1 december publiceerde de **OESO** zijn halfjaarlijkse [Economic Outlook 108](#). De OESO is wat optimistischer geworden. De krimp wordt dit jaar op 4,2% geschat en de groei op 4,2% en 3,7% in 2021 respectievelijk 2022. Maar het is onvoldoende om weer terug te komen op het pre-corona groeipad. Zoals het er nu naar uitziet zal de wereldproductie ongeveer 4-5% beneden het door het pre-corona groeipad geprognosticeerde niveau blijven.
- De **Chinese** economie lijkt een duidelijk **V-vormig** herstel te vertonen. Kwartaal op kwartaal groeide de Chinese economie in het derde kwartaal met 2,7%. Alles bij elkaar zal de groei dit jaar wel op ergens tussen de 1,5 en 1,75 uitkomen: voor Chinese begrippen slecht maar gegeven de dramatische start van dit jaar alleszins redelijk. Caveat: het zijn Chinese cijfers.
- De **Amerikaanse economie** is in het derde kwartaal met 7,4% tov het tweede kwartaal. Dat is een mooi cijfer, maar het niveau van het Amerikaanse BBP ligt vooralsnog zo'n 3,5% beneden dat van het vierde kwartaal 2019.
- Op 10 december publiceerde de ECB haar nieuwste [prognoses](#). Die zijn in het basispad iets optimistischer dan die van september. De krimp valt dit jaar mee, volgend jaar herstel met een duidelijke versnelling in 2022. Het herstel zal uit binnenlandse bestedingen moeten komen, dus het vertrouwen van consument en producent zal bepalen waar het uiteindelijk heen gaat. De ECB verwacht geen ondersteuning vanuit de exportsector: een no-deal BREXIT en een verder appreciërende euro zetten de concurrentiepositie van de Eurozone-exporteur onder druk.
- [853.000](#) Amerikanen vroegen in de week eindigende op 5 december een uitkering aan. Dat was een duidelijke stijging t.o.v. een week eerder en ook het werkloosheidspercentage vertoont nu een lichte stijging. Het begint er nu toch echt op te lijken dat de dynamiek van de Amerikaanse economie een klap heeft gekregen. Ook het op 4 december gepubliceerde [arbeidsmarktrapport](#) over de maand november gaf dat aan.

6. Internationaal – economische ontwikkelingen

- **In Europa worden de teugels momenteel sterk aangetrokken.** Het tegengaan van sociale contacten is daarbij leidend. De openingstijden van de horeca worden sterk beperkt, grote bijeenkomsten zijn niet meer mogelijk en de bewegingsvrijheid van personen wordt sterk ingeperkt. In een aantal landen wordt of is een avondklok ingesteld. De gevolgen zullen naast de horeca en culturele sectoren vooral ook de toeristische sectoren raken, maar in hoeverre dit de economische dynamiek in zijn algemeenheid zal raken is vooralsnog onduidelijk.
- › **De PMIs voor november zijn uit** (zie tabel). Het beeld is er niet beter op geworden. Alleen de VS laat een redelijk, eigenlijk een goed beeld zien met stijgende PMIs boven de 50. Ook in november zette zich dat door. De cijfers in Japan en de Eurozone verslechterden over de gehele linie en wijzen op een krimpende economie (een PMI < 50).
- › **Bedrijven zijn overal redelijk positief gestemd over de toekomst**, maar dat lijkt vooral samen te hangen met mogelijke vaccins die de markt gaan bereiken. Maar wanneer dat dan precies het geval zal zijn is vooralsnog onduidelijk. Wat Japan aangaat mag men aannemen dat de dienstensector zich in 2021 gaat herstellen in de aanloop naar de Olympische Spelen in juli/augustus. Maar ook dat is nog ver weg.
- **Het grote probleem in Europa is de dienstensector.** De cijfers wijzen op een dramatische val en het einde daarvan lijkt vooralsnog niet in zicht. De industriële sector blijft het redelijk goed doen en legt daarmee een vloer onder de gehele economie. Maar voor een echt herstel is het nodig dat de dienstensector gaat herstellen. Met alle discussies over het sluiten van de skipistes en het niet openen van de horecasectoren lijkt dat vooralsnog een hersenschim.

Tabel: PMI, Flash Output indices November 2020									
	Diensten			Industrie			totaal		
	Sept	Okt	Nov	Sept	Okt	Nov	Sept	Okt	Nov
VS	54,6	56,9	57,7	53,2	53,3	58,7	54,3	56,3	57,9
Japan	46,9	47,7	46,7	46,0	48,7	47,6	46,6	48,0	47,0
Eurozone	48,0	46,9	41,3	55,6	58,4	55,5	50,4	50,0	45,1
- Duitsland	50,6	49,5	46,2	57,7	65,1	62,7	54,7	55,0	52,0
- Frankrijk	47,5	46,3	38,0	52,3	52,1	48,5	48,5	47,5	39,9
Bron: IHS Markit									

14-12-2020